

**Megjelent:
Pedagógusképzés, 2005. 1.2.sz.**

**TISZTELGÉS DOMOKOS LÁSZLÓNÉ LÖLLBACH EMMA
PEDAGÓGUS-REFORMER EMLÉKE ELŐTT
Mának szóló tehetséggondozás**

HEIMANN ILONA

az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karának docense
heimann.ilona@ppk.elte.hu

Domokos Lászlóné Löllbach Emma születésének 120. és az Új Iskola alapításának 90. évfordulóján a magyar reformpedagógia törekvések sorozat kiadásában négy kötetben állít emléket a méltatlanul mellőzött pedagógusnak Áment Erzsébet.

Az első két kötetben a budai Új Iskola pedagógiai törekvéseit, történetét mutatja be a szerző, a harmadik és a negyedikben pedig az iskolaalapító és szervező publikációit, beszédeit teszi közzé a szerkesztő.

A budai Új Iskola pedagógiája címet viseli az első kötet, melyben Áment Erzsébet bemutatja a reformpedagógiák filozófiai irányzatait, mint pl. a pozitívizmust, a pragmatizmust, a kísérleti lélektant, a gyermektanulmányozást és ezek hatásait, majd sorra veszi a külföldi és a magyar reformiskolák hasonlóságait és főbb különbségeit. Az Új Iskola nemcsak hasonlított a kortárs reformpedagógiai törekvésekhez például a globális módszer alkalmazásában, a szabad fogalmazás-, az ének-zene- és nyelvek tanításában, de filozófiai alapozású metodikai újítások terén azoktól jelentősen eltér.

A különbségek, az új elemek gazdagítják a metódikát pl.: szellemtörténeti módszer az irodalomtanításban, Bergson féle intuíciós életfilozófia megjelenése a tanítási módszerekben, a mozdulatművészeti tantárgy tanításában, a csoportmunka bevezetése, az egyéni lapok, az un. pszichogrammok készítése, a csoportkaraktológia értelmezése pedig új eszközöket ad a pedagógusok nevelő munkájához .

E kötet röviden foglalkozik Domokos Lászlóné Löllbach Emma életútjával, az iskolaalapítás éveivel. Érzékelteti azt az állhatatos kitartást, mellyel működtette és vezette iskoláját a meg nem értés éveiben. A kötetben közzétett egykori tanítványok levelei felidézik az iskolás éveket, bemutatják kedvenc tanáraikat, és az igazgatónő pedagógusi-emberi alakját. Befejezésként strukturálatlan interjúkat olvashatunk egykori tanárok és diákok visszaemlékezéseiről és egy osztály történetét a háborús évekről.

Az Új Iskola több mint három évtizeden keresztül átívelő története mindvégig megőrizte „boldog iskola” jellegét, melyben szabad teret engedett a tanulói személyiség autonóm fejlődésének.

Emmi néni iskolája címet viseli a második kötet, melyben Áment Erzsébet kalauzolásával kísérhetjük végig Löllbach Emma tanítónő majd Domokos Lászlóné tanár- iskolaalapító-reformernek és intézményének történetét.

A könyv tartalmazza a fontosabb életrajzi adatokat, az igazgatónő által tanított tantárgyak módszerét, az intuíciós metodika és a csoportoktatás útkereső lépéseit. Bemutatja tanítói-tanári elhivatottságát, emberi hitvallásának számos bizonyítékát. Végig kísérhetjük azon a szép és küzdelmes életúton, amit azért választott, hogy létrehozzon egy gyermekbarát iskolát.

Néhány cikk erejéig felidéződnek a kortársak: Juhász Gyula, Móra Ferenc, Dohnányi Ernő, Nagy László, Dienes Valéria, Kenyeres Elemér, Weszely Ödön, Imre Sándor, Szekfű Gyula, Hóman Bálint.

Az életrajzokhoz kapcsolódva a Gyermek, a Néptanítók lapja, a Jövő Útjain című lapokban megjelenő cikkek valamint az iskolai értesítők és évkönyvek híven tükrözik az iskola munkáját és annak méltatását.

Figyelemre méltó és érdeklődésre tarthat számot a könyv "Munkakiállítások" című fejezetrésze, mely szemléletesen prezentálja a tanulók munkáját, emellett hazai és külföldi elismertségét, követésre való mintaértékét.

Olvashatunk Imre Sándor és a hivatalos kormányzatot képviselő Hóman Bálint szerepéről, Bibó István gondolatairól, az új korszellemről és értékvilágról.

Sajnálatos módon az iskola nem vált állami kísérleti intézménnyé, holott az első olyan alternatív tantervvel működő intézmény volta maga korában, mely az elemi iskolától az érettségiig kísérte tanítványait. A kötetet záró fejezetben olvashatunk az intézmény megszüntetéséről és alapítójának Domokos Lászlónénak méltatlan félreállításáról.

Az alkottató tanítás című harmadik kötetben Domokos Lászlónénak 1908-1928 között megjelent cikkeit, előadásait adja közre a szerkesztő. A szakíró és szépíró munkásságának bemutatására vállalkozik a kezdeti irodalmi zsenyéktől, a verskísérletektől és fordításoktól egészen a reformpedagógiai írásokig.

A pedagógiai forrásokat olvasva olyan szakember képe tűnik elénk, aki rendelkezik elmélyült ismeretekkel, kitűnő szervezői készségekkel, pedagógiai optimizmussal ezenkívül elkötelezett híve és alkotó felhasználója a gyermektanulmánynak mint integrált tudománynak. Nyomon követhetjük miként válik az Új Iskola igazgatója érett szakemberré, az első hazai alternatív iskolakoncepció megteremtőjévé.

Korszerű kérdések a nevelésben címet viselő negyedik kötet az 1928 és 1941 között megjelent előadásokat és cikkeket tartalmazza. Kibontakozik előttünk a XX. századi neveléstudomány kimagasló tudósának és pedagógusának portréja, a hazai és külföldi reformpedagógia kiváló ismerőjének munkássága.

A szakírói gyűjtemény a III. Egyetemes Tanügyi Kongresszuson elhangzott Gyermekfejlődéstan és didaktika című előadás közzétételével kezdődik, majd több cikk erejéig foglalkozik az iskolában alkalmazott új módszerekkel, a tanítás és kutatás során szerzett tapasztalatokkal. A könyvben megjelent írások messzemenően bizonyítják Domokos Lászlóné szintézisre való törekvését. Bizonyíték gyanánt néhány az általa tanulmányozott tudomány területekről: fejlődéstan, didaktika, osztálylélektan, tanulók önállósága, a kutató és felfedező gyermek, a fejlődő gyermek és tanításterv, öntevékeny munkacsoportok az osztálytanításban, tanulmányi anyag, korszerű nevelői magatartás.

Áment Erzsébet segítségével egy nagyformátumú pedagógust és gondolkodó embert ismerhettünk meg Domokos Lászlóné Löllbach Emma személyében. A méltatlanul mellőzött pedagógus és iskolaalapító élete és munkássága a mai napig példaértékű lehet a tanárjelöltek számára, a pedagógus kutatók és iskolaalapítók pedig felhasználhatják mindazokat az eredményeket munkájukhoz, melyek még a XXI. században is érvényesek

Áment Erzsébet /2005/: Emmi néni Iskolája. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest, 95 oldal.

Áment Erzsébet /2005/: A budai Új Iskola pedagógiája. OPKM. Budapest, 106 oldal.

Domokos Lászlóné /szerk. Áment Erzsébet, 2005/: Az alkottató tanítás. OPKM.

Budapest, 138 oldal.

Domonkos Lászlóné /szerk. Áment Erzsébet, 2005/: Korszerű kérdések a nevelésben.
OPKM. Budapest, 224 oldal.